

Mariëlle Tweebeeke: President Zelensky, bedankt voor deze kans om u te spreken in deze zware tijden voor uw land. Dat waarderen we enorm. De oorlog is nu al ruim drie maanden gaande. Hoe gaat het met u?

President Volodymyr Zelensky: Dank u wel voor de vraag. Allereerst wil ik u bedanken voor dit gesprek en voor de kans om me tot Nederland te richten. Iedereen heeft zo z'n eigen wapen.

Journalisten vechten met woorden. Ze dragen hun steentje bij door de waarheid aan het licht te brengen.

U bent een staatshoofd in oorlogstijd, maar u staat ook aan het hoofd van een jong gezin. Hoe is dat voor u als vader?

Je moet een voorbeeld voor je kinderen zijn. Een voorbeeld in deze oorlog en in het leven. Je moet aan je kinderen laten zien dat je op verschillende manieren in het leven kan staan behalve als verrader.

Wat vertelt u hem over de oorlog? Hoe legt u uit wat er aan de hand is?

Ik heb de kans niet gekregen iets tegen hem te zeggen. We werden 's morgens wakker van de raketaanvallen. Ik had al gepakt. Ik wist dat de oorlog was uitgebroken. Om vier uur 's morgens ging ik naar m'n werk, hier, waar we nu zitten. En daarna hebben we elkaar maandenlang niet gezien.

Laten we het over de oorlog hebben. De militaire situatie in het oosten. Ik neem aan dat uw militaire staf u op de hoogte houdt. Wat is de recentste update?

In het oosten van Oekraïne zijn er risico's, uitdagingen. Het Russische leger verlangt ernaar om ons te omsingelen. Dit is overal de Russische aanpak: De televisie afsluiten, de lokale internetproviders afsluiten. Alleen de eigen televisiekanalen voorzetten. Dan begint de informatieoorlog. Alle lokale autoriteiten worden gemarteld. Ze worden in kelders opgesloten, gedood of ze worden voor de ogen van de bevolking gemarteld. Middeleeuwse praktijken. Het is alsof ze dezelfde handleiding van de nazi's gebruiken. Zo gaat dat. Ze martelen of doden hen. Als de autoriteiten willen meewerken, mogen ze ervoor tekenen om te blijven. Daarna moet op alle scholen Russisch gesproken worden.

Veel Oekraïners geloven dat zij deze oorlog gaan winnen. Hoe gaat u om met die verwachtingen?

Oekraïne gaat zeker deze oorlog winnen. De vraag is tegen welke prijs en wanneer.

Wat betekent winnen voor u?

Voor mij betekent winnen heroveren van al ons grondgebied. Ik denk niet dat we met militair ingrijpen al ons grondgebied kunnen heroveren. Als we daarvoor kiezen, kost dat ons honderdduizenden levens. Dat staat vast. Rusland verliest nu tienduizenden mensen. Naarmate de oorlog vordert worden het er honderdduizenden. Iedere Oekraïner wil zowel de Donbas als de Krim heroveren. Ik denk dat we minimaal terug moeten naar de situatie van 24 februari toen de Russen ons land binnenvielen. Daarna kunnen we het pas via diplomatie over herstel van ons grondgebied hebben.

Wat bedoelt u daarmee? Kunt u ermee leven dat de Krim in Russische handen blijft net als een deel van de Donbas?

Nee, zo bedoelde ik het niet. We willen vechten tot de laatste snik, maar niet tot de laatste mens. Zij kunnen daarmee leven, maar ik niet. Als we teruggaan naar de linie van 24 februari weet ik dat Rusland aanschuift bij de onderhandelingen. We zijn niet bereid om de Krim, de Donbas aan Rusland te geven. Dat zullen we nooit erkennen.

Onder welke omstandigheden wilt u onderhandelen? U wilt toch met Poetin onderhandelen?

Het is niet zo dat ik geen afspraken met hem wil maken maar je kunt met niemand anders afspraken maken. Hij heeft een staat gevormd waar niemand besluiten kan nemen. Het doet er niet toe wat hun minister van Buitenlandse Zaken zegt. Het doet er niet toe of hij een delegatie stuurt om met ons te praten. Al die mensen stellen helaas niks voor.

Wat is het beste moment om plaats te nemen aan de onderhandelingstafel?

Wanneer dan ook. Nu.

Onder welke omstandigheden?

Welke voorwaarden kunnen ze van ons verlangen? Zij kwamen naar ons toe en ze vermoorden ons.

Wat is uw einddoel?

We hebben één doel: vrede in ons land.

Onze premier Mark Rutte noemt u een vriend. Hoe omschrijft u uw band met hem?

We hebben contact. We hebben een tamelijk warme band. Er zijn landen waarmee ik helaas niet zo'n goeie band heb. Die band is verstoord door een verschil van inzicht over de huidige situatie. Dat geldt niet voor Mark. We hebben onze meningsverschillen als het om de EU gaat. Ja, dat is gewoon een feit. Dat is een feit.

Mark Rutte heeft een paar weken geleden uw parlement toegesproken. Hij noemde Oekraïne toen een deel van de Europese familie. Hij zei niks over een EU-lidmaatschap. Was dat teleurstellend?

Weet u... Gisteren heb ik volgens mij nog met hem gesproken. Ik denk dat mensen over het algemeen warme banden kunnen hebben als ze open en eerlijk naar elkaar toe zijn. Ik was eerlijk tegen Mark. Ik heb ongeveer hetzelfde tegen hem gezegd als u net tegen mij zei. 'Bedankt voor je toespraak. Je helpt ons echt en daar ben ik je heel dankbaar voor. Maar wat betreft de EU zweeg je over alle dingen die wij juist wilden horen. Ik zei heel open tegen hem: Als je vindt dat er in de EU geen plek voor ons is dan moet je dat ook duidelijk zeggen. Want...

En wat zei hij?

Hij zei: Ik vind dat er wel degelijk plek is in de EU voor Oekraïne maar dan moeten jullie wel bepaalde stappen doorlopen. Ik snap ook wel dat hij in een lastige spagaat zit. De politieke meningen in Nederland lopen namelijk uiteen. Maar... Maar ik vind dat het niet eerlijk is. Het is ongeveer hetzelfde als wat Rusland over onze onafhankelijkheid zegt. Zulke dingen zeggen sommige politici ook. Dat er nog geen plek voor ons is. Waarop baseren ze dat? Dat snap ik niet echt.

Waarom is dat niet eerlijk?

Omdat politici zijn gekozen door het volk. En 62% van de Nederlandse bevolking steunt een Oekraïens EU-lidmaatschap. Daarom is het oneerlijk: het volk steunt ons namelijk. Dat is wat mij betreft eerlijk en...

Herinnert u zich het Nederlandse referendum?

Ja.

Toen verwierpen de Nederlanders het associatieverdrag met uw land. Mark Rutte moest toen beloven dat dat verdrag niet tot 'n EU-lidmaatschap zou leiden.

Het gaat nu om het kandidaat-lidmaatschap van de Europese Unie. Dat is een signaal voor nu. Strijden die politici nu tegen ons kandidaat-lidmaatschap? Tegen een signaal waardoor wij sterker komen te staan in de strijd die wij in eigen land tegen Rusland voeren? Het gaat om het signaal.

Zaken als corruptie bestaan nog steeds. Dat heeft de oorlog niet veranderd.

Beweert u dat er nu corruptie bestaat in Oekraïne? Constateert u dat er nu corruptie is in Oekraïne? Heeft u hier gewoond? Heeft u hier ooit gewoond?

U bent bereid te voldoen aan alle voorwaarden...

Nee nee, dat vroeg ik u niet. Mijn vraag is of u hier in Oekraïne hebt gewoond. Nee. Hoe kunt u dan zeggen dat er nu sprake is van corruptie in Oekraïne? Hoezo? Je kan een eigen bedrijf beginnen...

Officiële rapporten zeggen...

Wat maakt ze officieel? Van wie komen die officiële rapporten? Van wie?

Ontkent u dat er een probleem is?

De Russische Federatie beweert dat wij nazi's zijn en dat baseren ze op van die 'officiële rapporten'. Ja, er zijn problemen. Die heb je in talrijke landen. Je hebt ze ook in veel EU-landen. Ik begrijp dat daar het nodige... Er zijn hervormingen die we nog moeten en willen doorvoeren. En dat doen we niet voor de EU, maar juist voor onszelf. We willen ze doorvoeren. We moeten het ook. Maar dat kost tijd. Dat doe je niet even zomaar. We zijn ook niet meteen morgen EU-lid. We zouden graag kandidaat-lid worden.

Dat gaat decennia duren als het al gebeurt.

Hoe weet u dat? Vertel dat eens. Je weet alles, Mariëlle. Waarom heb je me niet gewaarschuwd?

U weet dat 't niet morgen zal gebeuren. U weet dat het jaren zal duren.

Ik hoorde ook dat Poetin Oekraïne in drie dagen zou bezetten. Dat hoorde ik van heel veel landen van binnen en van buiten de EU. In veel telefoontjes werd me verteld dat ik na drie dagen dood zou zijn. Ik hoorde vaak: Vertrek nu meteen met je gezin uit Kiev. Doe dat nu. Je bent een sterke man, maar je plek is niet in Oekraïne. Ik hoorde van alles, maar ik geloof in feiten. Feit is dat we hier in Kiev zitten.

U bent opgegroeid met de Russische taal. U hebt een paar jaar in Moskou gewoond. Wilt u die taal nog spreken, na alles wat Rusland gedaan heeft?

Daar denk ik niet over na. Ik kan elke taal spreken die ik wil. Dat geldt voor iedereen in Oekraïne. Maar het is inderdaad zo dat er sinds...

Er is zoveel haat tegen de Russen.

Ja, dat bedoel ik.

Sinds de invasie vinden veel Oekraïners, vooral degenen die Russisch spreken uit vernietigde steden... Want in de vernietigde steden spreekt het overgrote deel van de mensen Russisch. Dat is het oosten van ons land. Het is wel zo dat veel mensen vrijwillig naar Oekraïens zijn overgestapt. Want er is wel haat tegen alles wat het Russische leger gedaan heeft en alles wat daarmee te maken heeft. En toch worden talen niet verboden in ons land, waaronder Russisch.

Begrijpt u dat gevoel? Begrijpt u dat mensen...

Ja.

Denkt u er zelf ook zo over?

Ja.

President Poetin dacht dat hij uw land binnen een paar dagen kon veroveren. Hoe kan hij uw land zo verkeerd hebben ingeschat? Heeft hij de Oekraïners onderschat? Heeft hij u onderschat als president?

Ik denk dat hij het niet helemaal beseft, of het niet wil beseffen. Of hij begrijpt niet dat de mensen hier geen deel van Rusland willen uitmaken. Mensen willen in hun eigen staat wonen. Waarschijnlijk heeft hij z'n eigen leger overschat. Dat denk ik. Onze mensen zijn ervaren. We leven al acht jaar in oorlogstijd. Mensen hebben in het leger gezeten, zijn vrijwilliger geweest sinds 2014 of ze hebben in de vrijwilligersbataljons gevochten. Ik denk dat zoveel ervaring ook meetelt.

Heeft u Poetin ook onderschat? Want de VS had u een paar maanden geleden informatie toegestuurd dat ze u wilden binnenvallen. U heeft uw land pas gemobiliseerd toen de Russen binnenvielen.

Ons land was wel degelijk voorbereid. We wisten dat het elk moment kon gebeuren.

De VS stelde voor om de noodklok te luiden en om loopgraven aan te leggen en om mensen uit het land te evacueren. Dat moest een jaar voor de invasie gebeuren.

Ik ben het hier niet mee eens omdat je niet onnodig paniek moet zaaien. Het zou onze financiële situatie, het budget en de economie raken. Dat begrijpen we nu heel erg goed. Pas toen de invasie begonnen was, hebben we deze stappen ondernomen. We komen nu minstens 5 miljard te kort in het budget. Dit tekort is in maart ontstaan. Als we hier een jaar van tevoren mee begonnen waren hadden we nu geen economie meer. Dan zou het heel erg moeilijk voor ons zijn. We beseften dat de waarde van onze munt zou dalen en dat het geld van de bevolking en bedrijven het land zou uitstromen. En ik vind dat er hoge risico's waren. Wat ons leger betreft: dat stond klaar. Dat hebben ze laten zien.

Hoe zou u Poetins positie inschatten? Kan er een machtswisseling komen?

Ik zie dat dit team al veel jaren samenwerkt en ik denk dat ze sterk met elkaar verbonden zijn. Op veel vlakken. Door hun vele daden en misdaden. In onze ogen zijn het misdaden, wat ons wordt aangedaan. Ze zijn met elkaar verstrengeld. Ik weet niet zeker of er op dit moment een machtswisseling in zit. Ik denk dat ze allemaal bang zijn voor Poetin.

Als voormalig acteur bent u heel professioneel in uw media-optredens en uw mediastrategie. U houdt de aandacht van de wereld vast. Bent u bang dat u op een dag onze aandacht voor de oorlog zult verliezen?

Ik denk dat we allemaal bang moeten zijn. Zowel jullie als wij. We hebben nu te maken met iemand die niet pragmatisch naar de oorlog kijkt maar die een vooropgezet plan had over hoe de oorlog zou verlopen en waar hij zou eindigen. En zelfs in welk land hij zou eindigen. Dat maakt het zo'n groot probleem voor ons allen. De steun van uw land is belangrijk voor ons. Net als de steun van jullie volk. En die van alle landen in Europa. Als wij jullie aandacht verliezen dan zal dat zijn omdat jullie ons die niet meer willen geven. Wij hebben niet het recht om de band op het spel te zetten met de landen die ons steunen en onze waarden en normen delen. Zij hebben een plan over wanneer hun oorlog eindigt en waar. Maar alleen jullie en wij kunnen hun plannen opzij schuiven. Wij moeten kijken naar de realiteit. Wij als beschaafde landen moeten bepalen waar de oorlog stopt, niet Rusland.